

Financováno
Evropskou unií

Regionální analýza – Středočeský kraj

(fungování regionálního poradenského centra v rámci projektu „Rozvoj ekosystému sociálního podnikání“)

GRANT ADVISOR, spol. s r.o.

Ing. Klára Šenková, Ing. Martin Dítě, MPA

15.12.2023

Financováno EU, projekt Rozvoj ekosystému sociálního podnikání (RESP), registrační číslo - CZ.03.02.02/00/22_004/0001397.

Obsah

Úvod	3
1. Popis sociální a ekonomické situace kraje	4
1.1 Charakteristika regionu z hlediska velikosti, počtu obcí a obyvatel.....	4
1.2 Charakteristika regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace obyvatel	6
2. Charakteristika ekosystému pro rozvoj sociálního podnikání.....	11
2.1 Činnost regionálního poradenského centra - SPointu kraj Hl.m. Praha/Středočeský kraj....	11
2.2 Sociální podniky přehled – Středočeský kraj	15
2.3 Existující formy podpory – Středočeský kraj	15
2.4 Krajské koncepce, strategie, politiky.....	16
2.5. Struktura klíčových stakeholderů soc. podnikání v kraji	17
Závěr	22
Zdroje	24

Úvod

V rámci projektu „Rozvoj ekosystému sociálního podnikání“ probíhá pilotní ověření fungování tzv. regionálních poradenských center soc. podnikání v 5 krajích: Moravskoslezský kraj, Ústecký kraj, kraj Hl. město Praha, Středočeský kraj, Olomoucký kraj.

Cílem regionální analýzy je zmapovat potenciál daného kraje pro rozvoj sociálního podnikání vycházející ze statistických a socioekonomických dat (z hlediska výše HDP a dalších indikátorů soc. ekon. situace, struktury obyvatel, vzdělanostní úrovně obyvatel, situace na trhu práce, počtu a charakteristik OZP (osob se zdravotním postižením), ohrožených/vyloučených skupin, počtu sociálně vyloučených lokalit, podílu nezaměstnaných v soc. vyloučených lokalitách apod.). Dále zmapovat potenciál pro rozvoj sociálního podnikání ve Středočeském kraji, kde své služby na podporu sociálního podnikání nabízí od září 2023 regionální poradenské centrum - SPoint kraj Hl.m.Praha a Středočeský kraj.

Dokument je rozdělen do dvou kapitol, první se zaměřuje na **socio-ekonomickou situaci kraje a druhý na charakteristiku ekosystému pro sociální podnikání.**

První kapitola **mapuje míru potřebnosti sociálního podnikání v kraji a slouží k odhadnutí potenciálu pro jeho rozvoj. Charakterizuje regiony z pohledu velikosti, počtu obyvatel a obcí, dále zkoumá demografické aspekty,** jako věk či nejvyšší dosažené vzdělání obyvatel. Dále uvádí podíl osob zdravotně postižených a romské menšiny. Druhá část kapitoly je věnována charakteristice regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace obyvatel. Řeší **makroekonomické ukazatele jako výši HDP v krajích,** míru nezaměstnanosti, ale také výši vyplácených dávek a počet pracovních míst pro osob se zdravotním postižením (*dále i OZP*) v regionu.

Druhá kapitola mapuje koncepce a strategie kraje, které se dotýkají tematiky sociálního podnikání. Popisuje činnost regionálního poradenského centra – SPointu v oblasti podpory

ekosystému sociálního podnikání. Dále se zaměřuje na klíčové aktéry podpory sociálního podnikání na místní úrovni, a kteří mají potenciál podpořit rozvoj sociálního podnikání v kraji.

1. Popis sociální a ekonomické situace kraje

Následující kapitola přibližuje sociální a ekonomickou situaci ve Středočeském kraji. Slouží k pochopení míry potřeby sociálního podnikání a odhadnutí potenciálu pro jeho rozvoj.

1.1 Charakteristika regionů z hlediska velikosti, počtu obcí a obyvatel

Tabulka 1 zobrazuje počet obyvatel v kraji a v ČR a jejich rozdělení dle věku a pohlaví. Z pěti zkoumaných krajů má Středočeský kraj největší poměr dětí do 15 let.

	Počet obyvatel	Rozdělení dle věku			Muži	Ženy
		0-14	15-64	65 +		
Česká republika	10 827 529	1 750 808	6 868 872	2 207 849	5 308 523	5 519 006
Středočeský kraj	1 439 391	259 014	912 381	267 996	707 185	732 206

Tabulka 1: Složení obyvatel podle základních věkových skupin a pohlaví (data 2022)

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Tabulka 2 zobrazuje vzdělanost v kraji. Nejvyšší vzdělanost v rámci zkoumaných krajů je v Praze, přes 37 % obyvatel úspěšně absolvovalo VŠO či vysokou školu. Středočeský kraj je na druhém místě a to s 19 %, od ostatních krajů se tedy výrazně neliší.

Tabulka 2: Obyvatelstvo nad 15 let dle nejvyššího dosaženého vzdělání (data 2021)

	Žádné	ZŠ	SŠ (bez maturity)	SŠ a nástavby	VŠO, konzervatoř	Bc.	Mgr.

Česká republika	56 100	1 107 860	2 736 983	2 729 091	138 588	330 989	1 144 332
Středočeský kraj	6 682	141 349	354 022	378 109	20 836	40 914	146 716

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Tabulka 3 udává počet měst a obcí v kraji a podíl městského obyvatelstva. Nejvíce obcí a zároveň i měst se nachází v kraji Středočeském, tento kraj má také nejmenší podíl městského obyvatelstva.

Tabulka 3: Počet obcí a měst, podíl městského obyvatelstva (data 2022)

	Počet obcí celkem	Města	Podíl městského obyvatelstva (%)
Česká republika	6258	604	60
Středočeský kraj	1144	84	52,3

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022

Tabulka 4 uvádí počet osob zdravotně postižených, obyvatelstvo do 25 let a počet členů romské menšiny.

Tabulka 4: Podíl OZP, mládeže a romských menšin

	OZP		Mládež (do 25 let)	Romská menšina	
	Celkem	Do 18 let		Celkem	Odhad sociálně vyloučených (%)
Česká republika	332 739	15 232	2 812 515	240 300	50
Středočeský kraj	36 353	1 785	401 016	15 100	50

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ, 2022 a Úřad vlády ČR, 2017

Informace o romské menšině pochází z kvalifikovaného odhadu koordinátorů pro záležitosti romské menšiny z roku 2017. ČSÚ neposkytuje plné statistiky, protože přihlášení se k etnické menšině je pouze dobrovolnou součástí dotazníků pro sčítání lidu.

1.2 Charakteristika regionu z pohledu struktury hospodářství a socioekonomické situace obyvatel

Přehled vývoje výše hrubého domácího produktu v letech 2017 až 2021 je zaznamenán v tabulce 5. Za rok 2022 nejsou doposud dostupná data. Je zde zaznamenán nejdříve celkový roční hrubý domácí produkt v milionech Kč, následně poté přepočten na obyvatele v Kč.

Tabulka 5: Vývoj výše HDP, dle dat ČSÚ

Vývoj výše HDP		2017	2018	2019	2020	2021
Středočeský kraj	celkem (v mil. Kč)	591 170	613 447	686 735	649 595	688 764
	Na 1 obyvatele (v Kč)	439 282	450 733	498 535	466 527	494 720

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Tabulka 6 vycházející z dat Českého statistického úřadu zaznamenává data ohledně různých druhů dávek v průměrných měsíčních počtech za rok 2022. Jedná se o podporu v nezaměstnanosti, pomoc v hmotné nouzi, příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení, mimořádnou okamžitou pomoc, příspěvek na péči a příspěvek na bydlení.

Tabulka 6: Průměrný měsíční počet vyplácených dávek za rok 2022, dle dat ČSÚ

Průměrný měsíční počet vyplácených dávek	PvN	HN	PnŽ	DnB	MOP	PnP	PnB
Středočeský kraj	10116	9007	4897	2775	1334	40160	12970

Seznam zkratk: DnB – doplatek na bydlení, HM – hmotná nouze, MOP – mimořádná okamžitá pomoc, PnB – příspěvek na bydlení, PnP – příspěvek na péči, PvN – podpora v nezaměstnanosti, PnŽ – příspěvek na živobytí

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Pro bližší představu o míře přerozdělování dávek v krajích slouží tabulka 7, která zobrazuje, jaký podíl tvoří měsíční počet vyplacených dávek na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

Tabulka 7: Přehled podílu vybraných měsíčních průměrů dávek na ekonomicky aktivní obyvatelstvo za rok 2022, dle dat ČSÚ

Podíl měsíčního průměru vyplacených dávek a počtu ekonomicky aktivních obyvatel v %	PvN	HN	PnŽ	DnB	MOP	PnP	PnB
Středočeský kraj	1,05	0,93	0,51	0,29	0,14	4,16	1,34

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Ve Středočeském kraji žilo k 31.12.2022 1 439 391 obyvatel, z čehož 28,75 % tvořili obyvatelé mladší než 25 let. Osob se zdravotním postižením bylo v Středočeském kraji evidováno 3 598, což představuje 0,25 % populace kraje, přičemž počet pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením činil 1 382. To znamená, že volná pracovní místa pro OZP by byla schopná poskytnout práci méně než 40 % OZP. V tabulce 8 je zobrazen přehled volných pracovních míst pro OZP podle okresů.

Tabulka 8: Pracovní místa pro OZP podle okresů ve Středočeském kraji k 31. 12. 2022

Okres	Počet OZP	Volná pracovní místa
Benešov	216	128
Beroun	293	140

Kladno	462	136
Kolín	450	42
Kutná Hora	350	42
Mělník	367	14
Mladá Boleslav	239	170
Nymburk	318	83
Praha – východ	166	265
Praha – západ	99	166
Příbram	369	130
Rakovník	269	66
CELKEM	3 598	1 382

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Podniků ve Středočeském kraji se zaměstnanci bylo ke dni 31. 12. 2022 celkem 60 117, z toho tvořily drobné podniky (1-9 zaměstnanců) 79,7 %, malé podniky (10-49 zaměstnanců) 15,4 %, střední podniky (50-249 zaměstnanců) 4,1 % a velké podniky (250 a více zaměstnanců) 0,8 %. Mezi hlavní ekonomické činnosti v kraji patřily velko- a maloobchod a opravy motorových vozidel, stavebnictví a profesní, vědecké a technické činnosti.

Nezaměstnanost ve Středočeském kraji ke dni 31. 12. 2022 dosáhla dle dat Českého statistického úřadu 3,23 % z ekonomicky aktivního obyvatelstva, celkový počet nezaměstnaných byl ve sledovaném regionu 31 177, z toho 17 313 žen a 13 864 mužů. Věkovou skupinu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti představovaly osoby ve věku 55-65 let (25 %), co se týče vzdělání, nejčastěji šlo o osoby se středním odborným vzděláním (33 %). Údaje o nezaměstnanosti jsou uvedeny v tabulce 9.

Tabulka 9: Nezaměstnanost ve Středočeském kraji k 31.12.2022

Celkem	Podle věku	Podle vzdělání
--------	------------	----------------

Počet	31 177	15-24	13 %	Bez vzdělání	2 %
Podíl	3,23 %	25-34	17 %	Základní	27 %
Muži	13 864	35-44	22 %	Střední odborné	33 %
Ženy	17 313	45-54	23 %	Střední s maturitou	18 %
		55-65	25 %	Vysokoškolské	8 %
				Jiné	12 %

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ

Způsob zpracování dat kapitoly 1.2.

Veškeré výše zmíněné údaje vycházejí z veřejně dostupných dat Českého statistického úřadu a výpočtů na základě těchto dat. Informace, které byly pro analýzu požadované a nejsou v dokumentu obsažené, nebyly dostupné ani z jiných zdrojů.

Tabulka přehledu vývoje HDP v celkovém počtu a v přepočtu na obyvatele vychází z dat vývoje HDP dohledávaných za každý kraj jednotlivě. HDP v krajích za rok 2022 není doposud dostupný. Co se týče nezaměstnanosti, data byla rovněž dohledávána za každý kraj jednotlivě, přímo dostupný byl počet nezaměstnaných v kraji, z čehož byl vypočítán podíl na ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Z dat byl dostupný i podíl a počet nezaměstnaných žen a mužů.

Distribuce nezaměstnanosti v krajích podle věku a podle vzdělání poté vychází z grafického vyobrazení podílů různých skupin, jelikož data s přesným podílem nebyla dohledatelná, v datech se proto mohou objevit lehké nepřesnosti, které však nepřesahují jedno procento. Výchozí grafické zobrazení je uvedeno níže.

V případě věku zároveň došlo ke snížení počtu věkových kategorií sloučením vždy dvou rozmezí po pěti letech na rozmezí deseti let. Data o krátkodobé a dlouhodobé nezaměstnanosti v krajích nejsou bohužel dostupná z žádných veřejných zdrojů.

Schéma 1 - Uchazeči o zaměstnání podle vzdělání v krajích ČR k 31. 12. 2022

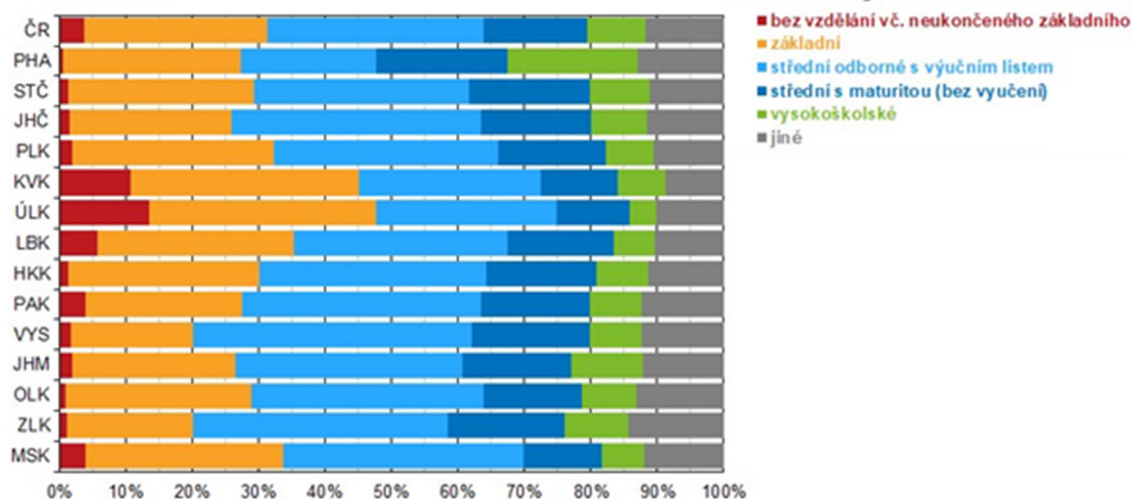
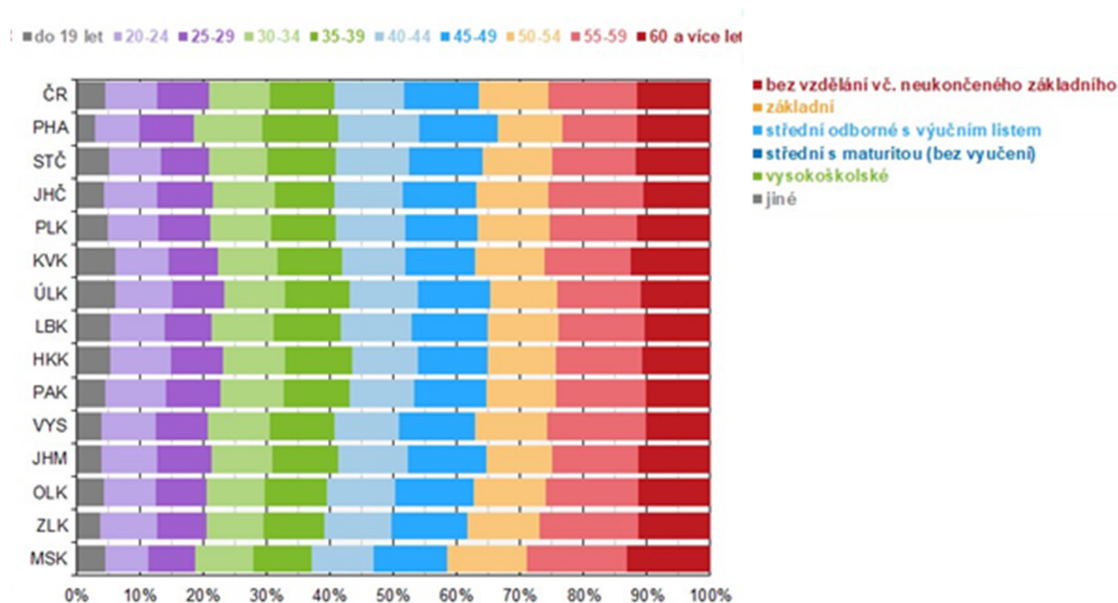

Schéma 2 - Uchazeči o zaměstnání podle věku v krajích ČR k 31. 12. 2022

Co se týká charakteristik specifických skupin obyvatel v krajích, dohledatelný byl celkový počet obyvatel, počet obyvatel do 25 let, z čehož byl dopočítán podíl těchto osob. Údaje o

nezaměstnanosti osob se zdravotním postižením (OZP) nešlo dohledat, existují však data o počtu OZP v okresech a volných pracovních míst pro OZP v okresech, tyto četnosti byly proto sečteny za všechny okresy v každém kraji.

K přehledu státem poskytovaných dávek byl využit dokument ČSÚ s názvem Vybrané údaje o sociálním zabezpečení 2022. U některých dávek byl uveden měsíční průměr, u některých celkový počet za rok 2022, proto byly pomocí přepočtů vytvořeny dvě tabulky, z nichž jedna poskytuje přehled měsíčního průměru a druhá celkového ročního počtu. Celkový roční počet má však v některých případech sníženou výpovědní hodnotu, jelikož je dávka vyplácena v různých intervalech a nelze proto dopočítat počet nebo podíl občanů pobírajících tuto dávku. Pro lepší orientaci a možnost komparace mezi kraji byla však vytvořena tabulka počítající podíl měsíčního průměru vyplácených dávek a počtu ekonomicky aktivních obyvatel.

2. Charakteristika ekosystému pro rozvoj sociálního podnikání

2.1 Činnost regionálního poradenského centra – SPointu kraj HI. m. Praha/Středočeský kraj

V červnu 2023 zahájil svoji činnost SPoint HI. m. Praha a Středočeský kraj, který nabízí následující služby v oblasti podpory soc. podnikání v kraji:

- ✓ poskytování informací o sociálním podnikání, sociální ekonomice a pravidlech fungování sociálního podniku, o možnostech vzniku, podpory a rozvoje sociálního podniku,
- ✓ odborné poradenství pro zájemce o projekty z výzev OPZ+ na podporu sociálního podnikání, informování o produktu S-podnik a poradenství o dalších možnostech financování,
- ✓ spolupráci s krajskými úřady, Úřadem práce ČR, Asociací krajů, Svazem měst a obcí, NS MAS, Agenturou pro sociální začleňování a dalšími významnými stakeholdery v daném regionu.
- ✓ pořádá regionální síťovací akce pro různé klíčové stakeholdery soc. podnikání

- ✓ realizuje školení ve spolupráci s Institutem sociálního podnikání projektu RESP MPSV

Činnost SPointu zajišťuje koordinátor (zaměstnanec MPSV v rámci projektu Rozvoj ekosystému sociálního podnikání) na 0,7 úvazku. Jedná se o následující činnosti: aktivně vyhledává zástupce sociálních podniků, místní lídry sociální ekonomiky a místní inovátory, iniciuje a podporuje vznik nových sociálních podniků s inovačním potenciálem, podporuje stávající sociální podniky, oslovuje a zapojuje do podpory soc. podnikání obce a další aktéry, monitoruje potřeby a příležitosti v regionu, zapojuje místní podnikatele a propojuje sociální podnikatele se zástupci místní podnikatelské sféry, vyhledává a zapojuje další stakeholdery do podpory rozvoje sociální ekonomiky v regionu.

SPoint poskytuje poradenství pro soc. podniky a další aktéry soc. podnikání v kraji Praha, jedná se například o tyto subjekty:

- ✓ 2Fabion
- ✓ Amélie centrum pro zdravou rodinu
- ✓ Asistence a podpora z.s.
- ✓ Aviteum
- ✓ BDGplus s.r.o.
- ✓ Bohnická psychiatrická nemocnice
- ✓ Boskovice Rodinné centrum
- ✓ Canisterapie
- ✓ CIRI
- ✓ Decor En
- ✓ Dobroty s příběhem
- ✓ Deklarace odpovědného podnikání
- ✓ Dobro Dílo
- ✓ Fakulta humanitních studií UK
- ✓ FILIPA

- ✓ Creativity
- ✓ Hugo chodí bos
- ✓ Charita Beroun
- ✓ Jedna bedna
- ✓ Jiří Bautz
- ✓ JÚŠ
- ✓ Kraj Vysočina
- ✓ Letokruh
- ✓ Localhand
- ✓ PZP MERLIN s.r.o.
- ✓ Peřina
- ✓ Platforma neziskových organizací
- ✓ Potštejn
- ✓ Přestupní stanice
- ✓ Recovery net, s.r.o.
- ✓ Rodinná sýrárna Jarov
- ✓ Rukama Nohama
- ✓ Senior fitnes
- ✓ Sociální podnik Bílá Vrána
- ✓ Sociální podnik Julius
- ✓ Spolek Mala jizni stran
- ✓ Statek Cidlina
- ✓ Šicí dílna BomBamBino
- ✓ TOMZA s.r.o.
- ✓ Úklid pro zdraví
- ✓ Úřad práce
- ✓ VINDICA
- ✓ VŠE
- ✓ Ženám s.r.o.

SPoint ustanovil spolupráci s těmito klíčovými aktéry v kraji:

- ❖ Podnikatelský inovační institut – centrem pro začínající podnikatele
- ❖ Agentura pro sociální začleňování. Spolupráce ohledně podpory obecních sociálních podniků.
- ❖ CzechInvest
- ❖ Středočeské inovační centrum
- ❖ pracovní skupina Zdravotnictví a sociální věci při Regionální stálé konferenci Středočeského kraje
- ❖ Radní pro sociální oblast Středočeského kraje
- ❖ Magistrát hl. m. Prahy
- ❖ Fakulta humanitních studií UK
- ❖ Úřad práce

Výuka na Univerzitě

Z iniciativy SPointu byl ustanoven a probíhá výukový program o sociálním podnikání pro studenty Fakulty humanitních studií na Univerzitě Karlově v Praze, 11 výukových bloků, včetně exkurzí do sociálních podniků. Více informací k akci zde: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/mpsv/seminare/5234-projekt-socialniho-podniku>. Dále Spoint inicioval výuku na 1.lékařské fakultě. Jedná se o semestrální kurz soc. podnikání v rámci programu Ergoterpie.

SPoint organizuje pravidelně **vzdělávací akce/semináře/akademie** ve spolupráci s Institutem sociálního podnikání v rámci projektu RESP. Díky aktivitám SPointu se uskutečnily tyto vzdělávací akademie (dlouhodobé programy) :

- ❖ Vzdělávací program Enviro-akademie - <https://ceske-socialni-podnikani.cz/mpsv/seminare/5254-enviro-akademie>
- ❖ Manažer sociálního podnikání I a II
- ❖ Vzdělávací program o sociálním podnikání pro Úřady práce
- ❖ Workshopy pro žadatele o bezúročné investiční a provozní úvěry S-podnik plus+. Workshop měl i praktickou část, kde bylo možné konzultovat svůj záměr přímo s

odborníky z NRB. Více informací zde: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/mpsv/seminare/5288-seminar-s-podnik-plus>

Konference/osvěta

Díky SPointu probíhá osvěta a propagace tématu sociální podnikání směrem k veřejnosti, médiím. Uskutečnily se tyto akce:

- ❖ Trhy sociálních podniků v Poslanecké sněmovně. Jednalo se o osvětovou akci, kde se prezentovali sociální podnikatelé před politickou sférou.
- ❖ Trhy v ČSOB. Jednalo se o síťovací a osvětovou akci, kde měly možnost sociální podniky nabídnout své produkty k prodeji a zároveň se setkat s ostatními podnikateli.

2.2 Sociální podniky přehled – Středočeský kraj

Adresář sociálních podniků <https://ceske-socialni-podnikani.cz/adresar-socialnich-podniku> registruje 41 sociálních podniků a provozoven ve Středočeském kraji, domníváme se však, že v ČR existuje více sociálních podniků, popřípadě potenciálních sociálních podniků.

V Tabulce 13 můžeme vidět počet provozoven v kraji a hlavní obory podnikání (počet provozoven).

Tabulka 13: Sociální podniky ve Středočeském kraji

Kraj	Celkem (provozoven)	Hlavní obor podnikání
Středočeský kraj	41	Potravinářská výroba (15), Stravování (12), Propagační a dárkové předměty (10)

Zdroj: Vlastní zpracování dle webu ČSP

2.3 Existující formy podpory – Středočeský kraj

Tato podkapitola se zaměřuje na průzkum dosavadních forem podpory sociálního podnikání, a to na nadnárodní, národní, krajské a místní úrovni. Pro zpracování týkající se podpory byla zejména použita interní data dostupná předplatitelům a archivovaná data služby

Dotaceonline.cz firmy Grant Advisor, zpracovatele tohoto dokumentu. Součástí přílohy č. 1 tohoto dokumentu je výčet dotačních výzev podporujících sociální podnikání od roku 2018 se zaměřením na vybrané kraje.

Krajská úroveň

Zástupci Středočeského kraje navštívili ve svém regionu sociální podniky, radní Martin Hrabánek uvedl, že v budoucnu na sociální podnikání plánuje alokovat finanční částku (Castillo, 2021). Konkrétní dotace není na stránkách kraje zveřejněna.

Tabulka 14 zobrazuje počet MAS v ČR a v kraji, počet výzev vyhlášených od roku 2018 a předpokládanou celkovou alokaci v rámci těchto výzev. Data pocházejí z interních zdrojů a alokace je titulována jako minimální, protože některé výzvy mohly být vyhlášeny bez alokace atd., skutečná alokace je tedy pravděpodobně vyšší, než je uvedeno v tabulce.

Tabulka 14: Výzvy MAS na podporu sociálního podnikání od roku 2018

	Počet	Výzvy	Minimální alokace (Kč)
Česká republika	180	151	342 125 122
Středočeský kraj	27	24	55 860 286

Zdroj: Vlastní zpracování dle interních dat Grant Advisor / Dotaceonline.cz

Z pěti zkoumaných krajů nejvíce výzev vyhlásily MAS ve Středočeském kraji (27).

2.4 Krajské koncepce, strategie, politiky

Středočeský kraj sice vydal Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2023-25, nicméně tento dokument se zdá být méně přehledný než dokumenty, které publikovaly ostatní kraje, nezmiňuje konkrétně začlenění osob sociálně vyloučených na trh práce atd.

Odkaz: <https://stredoceskykraj.cz/web/socialni-oblast/sprss-sk-2023-2025>

Strategie romské integrace ve Středočeském kraji na období 2022 – 2026 zmiňuje v rámci podpory zaměstnávání osob sociálně vyloučených „propagaci dobré praxe v oblasti vzniku

nových pracovních příležitostí, především prostřednictvím sociální podnikání či rozvoje městských firem“, stejně tak podporu firem při zaměstnávání těchto osob.

Odkaz: <https://kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/integrace-mensin>

2.5. Struktura klíčových stakeholderů soc. podnikání v kraji

V kraji Středočeském se jedná o následující klíčové aktéry: Středočeský kraj – sociální odbor, Středočeský kraj – Úřad práce, Středočeský kraj – odbor zdravotnictví, Hospodářská komora, Czechinvest, Národní centrum průmyslu 4.0., Středočeské inovační centrum (aktéři v rámci ekosystému podpory podnikání - <https://s-ic.cz/cs/>) aj.

Poptávka v kraji

Následující tabulka naznačuje postup, jakým se dá zkoumat poptávka. Data pocházejí ze stránky Poptavky.cz, která po zadání oboru podnikání vrací počet poptávek a celkový obrat, dle nabízené odměny v jednotlivých poptávkách. Poptávky byly omezeny pouze na období jednoho roku. Celkový obrat je nutné brát pouze jak orientační, protože ne všechny poptávky jsou finančně ohraničeny.

Tabulka 15: Poptávky za poslední rok (počet poptávek / objem poptávek v Kč)

	Řemeslné práce	Potravinářství	Úklidové služby	Bazar
Česká republika	25 502 / 8 693 716 000 Kč	951 / 201 807 500 Kč	807 / 178 980 500 Kč	101 / 30 129 500 Kč
Středočeský kraj	4 959 / 1 218 623 000 Kč	46 / 7 407 000 Kč	97 / 14 638 000 Kč	14 / 1 623 500 Kč

Zdroj: Vlastní zpracování dle Poptavky.cz

Pro ukázkou byly vybrány řemeslné práce, potravinářství, úklidové služby a bazar (kde je zahrnut všechen prodej z druhé ruky, kromě aut). Poptávka po řemeslných pracích byla za poslední rok velmi vysoká, a to zejména v Praze a kraji Středočeském. Nicméně pokud se podíváme na zaměření sociálních podniků uvedených v Katalogu sociálních firem, v této oblasti je nerozvinutý potenciál, protože řemeslné práce nabízí zhruba 4 sociální podniky v celé ČR. Nabídka více odpovídá poptávce v oblasti potravinářské výroby, kdy v této kategorii Katalog uvádí 62 podniků. V rámci úklidových služeb je to 47 provozoven, velké množství podniků taky nabízí prodej z druhé ruky a to například prodej opraveného či darovaného zboží.

Tabulka 16: Dotační tituly na podporu sociálního podnikání v Středočeském kraji (od r. 2018)

Název programu	Max. % dotace	Max. dotace Kč	Datum uzávěrky
Výzvy MAS Boleslavsko z.ú. - IROP (7. výzva – Podpora sociálního podnikání)	95	1 999 997	19.08.2019
Výzvy MAS Dolnobřežansko o.p.s. - IROP (7. výzva - Sociální podnikání)	95	1 208 989	18.03.2019
Výzvy MAS Karlštejnsko, z.ú. - IROP (6. výzva – Sociální podnikání)	95	3 552 905	29.03.2019
Výzvy MAS Karlštejnsko, z.ú. - OP Zaměstnanost (2. výzva – Sociální podnikání)	85	1 822 000	30.04.2019
Výzvy MAS Karlštejnsko, z.ú. - OP Zaměstnanost (A96. výzva – Sociální podnikání II)	85	1 548 700	30.09.2019
Výzvy MAS Krajina srdce, z. s. - IROP (4. výzva – Sociální služby)	95	1 000 000	30.10.2023

Výzvy MAS Mezi Hradý, z.s. - IROP (3.výzva – Sociální podnikání)	95	Neuvedeno	18.10.2019
Výzvy MAS Mezi Hradý, z.s. - OP Zaměstnanost (3.výzva – Sociální podnik)	100	6 283 150	06.09.2019
Výzvy MAS Mezi Hradý, z.s. - OP Zaměstnanost (5.výzva – Sociální podnik II)	85	3 130 678	18.12.2019
Výzvy MAS Nad Prahou o.p.s. - IROP (5. výzva - Investice do sociální ekonomiky)	95	4 750 000	22.11.2019
Výzvy MAS Nad Prahou o.p.s. - OP Zaměstnanost (3. výzva - Podpora sociální ekonomiky)	85	1 785 000	30.11.2018
Výzvy MAS Nad Prahou o.p.s. - OP Zaměstnanost (5. výzva - Podpora sociální ekonomiky)	85	1 877 948	26.07.2019
Výzvy MAS Obecně prospěšná společnost pro Český ráj - IROP (11. výzva - Sociální podnikání II)	95	2 999 996	16.07.2019
Výzvy MAS Obecně prospěšná společnost pro Český ráj - OP Zaměstnanost (6. výzva - Sociální podnikání II)	85	1 399 100	28.06.2019
Výzvy MAS Podlipansko, o.p.s. - IROP (8. výzva - Sociální podnikání)	95	2 280 000	31.07.2019
Výzvy MAS Podlipansko, o.p.s. - OP Zaměstnanost (7. výzva - Sociální podnikání - Neinvestiční I)	85	3 060 000	30.08.2019

Výzvy MAS Podlipansko, o.p.s. - OP Zaměstnanost (7. výzva - Sociální podnikání)	85	3 060 000	30.08.2019
Výzvy MAS Posázaví o.p.s. - IROP (4. výzva - Sociální podnikání)	95	4 750 000	31.12.2018
Výzvy MAS Posázaví o.p.s. - IROP (8. výzva - Sociální podnikání)	95	4 750 000	07.08.2019
Výzvy MAS Posázaví o.p.s. - OP Zaměstnanost (3. výzva - Sociální podnik)	85	1 700 000	31.05.2019
Výzvy MAS Rakovnicko o.p.s. - OP Zaměstnanost (6. výzva - Sociální podnikání I)	85	2 899 350	30.11.2019
Výzvy MAS Rakovnicko o.p.s. - IROP (11. výzva - Sociální podnikání)	95	3 240 450	06.03.2020
Výzvy MAS Rakovnicko o.p.s. - IROP (7. výzva - Sociální podnikání)	95	3 240 450	09.08.2019
Výzvy MAS Region Pošembeří o.p.s. - IROP (3. výzva - Sociální podnikání v regionu IV)	95	2 641 067	01.04.2019
Výzvy MAS Region Pošembeří o.p.s. - OP Zaměstnanost (3. výzva - Rozvoj sociálního podnikání)	85	2 205 750	28.06.2019
Výzvy MAS Říčansko o.p.s. - IROP (9. výzva - Sociální podnikání)	95	858 553	31.01.2020
Výzvy MAS Střední Polabí, z.s. - OP Zaměstnanost (4. výzva – Sociální podnikání II)	85	2 329 000	04.12.2018
Výzvy MAS Střední Polabí, z.s. - OP Zaměstnanost (5. výzva – Podpora	85	2 329 000	04.04.2019

zaměstnávání pro sociální podniky)			
Výzvy MAS Svatojiřský les, z.s. - IROP (4. výzva – Sociální podnikání)	95	913 985	18.12.2019
Výzvy MAS Vyhlídky, z.s. - IROP (16. výzva – Sociální podnikání II)	95	1 699 997	15.11.2019
Výzvy MAS Vyhlídky, z.s. - IROP (6. výzva – Podpora rozvoje sociálního podnikání)	95	1 699 997	31.01.2019
Výzvy MAS Vyhlídky, z.s. - OP Zaměstnanost (8. výzva – Podpora rozvoje sociálního podnikání II)	85	1 700 000	31.01.2019

Závěr

Z hlediska socioekonomické charakteristiky regionu, ve Středočeském kraji žilo k 31.12.2022 1 439 391 obyvatel, z čehož 28,75 % tvořili obyvatelé mladší než 25 let. Osob se zdravotním postižením bylo v Středočeském kraji evidováno 3 598, což představuje 0,25 % populace kraje, přičemž počet pracovních míst pro osoby se zdravotním postižením činil 1 382. To znamená, že volná pracovní místa pro OZP by byla schopná poskytnout práci méně než 40 % OZP. V tabulce 8 je zobrazen přehled volných pracovních míst pro OZP podle okresů. Zatímco v Praze by dostupná pracovní místa pro OZP byla schopná zaměstnat 97 % OZP žijících v kraji, v kraji Středočeském je to 40 %. Nejvyšší vzdělanost v rámci zkoumaných krajů je v Praze, přes 37 % obyvatel úspěšně absolvovalo VŠO či vysokou školu. Středočeský kraj je na druhém místě a to s 19 %, od ostatních krajů se tedy výrazně neliší. Nejvíce obcí a zároveň i měst se nachází v kraji Středočeském, tento kraj má také nejmenší podíl městského obyvatelstva.

Podniků ve Středočeském kraji se zaměstnanci bylo ke dni 31. 12. 2022 celkem 60 117, z toho tvořily drobné podniky (1-9 zaměstnanců) 79,7 %, malé podniky (10-49 zaměstnanců) 15,4 %, střední podniky (50-249 zaměstnanců) 4,1 % a velké podniky (250 a více zaměstnanců) 0,8 %. Mezi hlavní ekonomické činnosti v kraji patřily velko a maloobchod a opravy motorových vozidel, stavebnictví a profesní, vědecké a technické činnosti.

Nezaměstnanost ve Středočeském kraji ke dni 31. 12. 2022 dosáhla dle dat Českého statistického úřadu 3,23 % z ekonomicky aktivního obyvatelstva, celkový počet nezaměstnaných byl ve sledovaném regionu 31 177, z toho 17 313 žen a 13 864 mužů. Věkovou skupinu s nejvyšší mírou nezaměstnanosti představovaly osoby ve věku 55-65 let (25 %), co se týče vzdělání, nejčastěji šlo o osoby se středním odborným vzděláním (33 %). Údaje o nezaměstnanosti jsou uvedeny v tabulce 9.

V červnu 2023 zahájil svoji činnost SPoint Hl. m. Praha a Středočeský kraj, který nabízí služby v oblasti podpory soc. podnikání v kraji.

Financováno
Evropskou unií

Adresář sociálních podniků <https://ceske-socialni-podnikani.cz/adresar-socialnich-podniku> registruje 41 sociálních podniků a provozoven ve Středočeském kraji, domníváme se však, že v ČR existuje více sociálních podniků, popřípadě potenciálních sociálních podniků.

Z pěti zkoumaných krajů nejvíce výzev od r. 2018 vyhlásily MAS ve Středočeském kraji (27).

Středočeský kraj sice vydal Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb na období 2023-25, nicméně tento dokument se zdá být méně přehledný než dokumenty, které publikovaly ostatní kraje, nezmiňuje konkrétně začlenění osob sociálně vyloučených na trh práce atd.

Strategie romské integrace ve Středočeském kraji na období 2022 – 2026 zmiňuje v rámci podpory zaměstnávání osob sociálně vyloučených „propagaci dobré praxe v oblasti vzniku nových pracovních příležitostí, především prostřednictvím sociální podnikání či rozvoje městských firem“, stejně tak podporu firem při zaměstnávání těchto osob.

Zdroje

- Breakfaststory [online], 2023. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://breakfaststory.cz/>
- CASTILLO, Lenka, 2021. Středočeský kraj plánuje podpořit sociální podniky. In: Praha TV [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://prahatv.eu/zpravy/stredocesky-kraj/stredocesky-kraj/15297/stredocesky-kraj-planuje-podporit-socialni-podniky>
- CIRI, 2023. Regionální centrum podpory sociálního podnikání. In: CIRI HK [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.cirihk.cz/regionalni-centrum-podpory-soc-podnikani.html?lang=1>
- ČSOB, 2023. ČSOB Grantový program určený sociálním podnikům. In: ČSOB [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.csob.cz/csob/spolecenska-odpovednost/filantropie/granty/csob-grantovy-program-stabilizace-socialnich-podniku>
- ČSÚ, 2022. Veřejná databáze. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky>
- ČZU, 2023. Česká zemědělská univerzita v Praze. In: SZIF [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://shorturl.at/xJKV9>
- DOTACE EU, 2016. Podpora sociálního podnikání v Ústeckém kraji. In: Dotační info [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.dotacni.info/podpora-socialniho-podnikani-v-usteckem-kraji/>
- ESFCR, 2022. Podpora sociálního podnikání. In: ESFCR [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/prehled-vyzev-opz-plus/-/asset_publisher/SfUza2tXdZGm/content/podpora-socialniho-podnikani-1-?inheritRedirect=false
- ESFCR, 2023. Program S-podnik. In: ESFCR [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/financni-nastroje/program-s-podnik>
- Fokus ČR, 2023. Zaměstnávání / Sociální podnikání. In: Fokus ČR [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fokus-cr.cz/index.php/zamestnavani-a-socialni-podnikani>

FOKUS PRAHA, 2023. Sociální podnikání. In: Fokus Praha [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fokus-praha.cz/co-delame/socialni-podnikani/>

HYÁNEK, Vladimír, Mirka WILDMANNOVÁ a Zuzana RENNEROVÁ, 2018. Sociální podnikání [online]. In: . [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: https://anno-cr.cz/wp-content/uploads/2018/09/Publikace-Soci%C3%A1ln%C3%AD-podnik%C3%A1n%C3%AD_final.pdf

Inkubátor sociálních podniků, 2023. In: Zaměstnaný region [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.zamestnanyregion.cz/inkubatorsp>

JEŽKOVÁ, Monika, 2023. Podporujeme oblast sociálního podnikání: Nadace O2 usedla do poroty Cen ZLATÁ VÁŽKA. In: Nadace O2 [online]. [cit. 2023-12-10]. Dostupné z: <https://nadaceo2.cz/novinky/podporujeme-oblast-socialniho-podnikani-nadace-o2-usedla-do-poroty-cen-zlata-vazka>

KSP, 2020. Komora sociálních podniků. In: Komora sociálních podniků [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://komora-socialnich-podniku.cz/onas/>

MANDYS, Jan a Claudia VARHOL, 2023. Sociální problematika a role obce. In: Příručka zastupitele [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/11-socialni-problematika-a-role-obce/>

Magistrát města Ostrava, 2023. Sociální podnikání. In: Sociální věci Ostrava [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://socialniveci.ostrava.cz/socialni-podnikani/>

MMR, 2023. Kraj Olomoucký. In: Databáze strategií [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/olk/strategie>

MPSV, 2015. MPSV vyhlásilo novou výzvu pro sociální podniky. Na podporu je připraveno 100 milionů. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mpsv-vyhlasilo-novou-vyzvu-pro-socialni-podniky-na-podporu-je-pripraveno-100-milionu>

MPSV, 2017. Na podporu sociálního podnikání míří z Evropských fondů dalších 150 milionů korun. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24]. Dostupné z:

<https://1url.cz/yuTGF>

MPSV, 2019. MPSV zahájilo další vlnu podpory sociálního podnikání. Na nové projekty přibylo dalších 400 mil. Kč. In: Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. [cit. 2023-11-24].

Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/-/mpsv-zahajilo-dalsi-vlnu-podpory-socialniho-podnikani-na-nove-projekty-pribylo-dalsich-400-mil-kc>

MPSV, 2020. Dotazníkové šetření sociálních podniků 2019. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: [https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/ke-stazeni/pruzkumy-a-setreni/3976-dotaznikove-setreni-socialnich-podniku-2020)

[podnikani/ke-stazeni/pruzkumy-a-setreni/3976-dotaznikove-setreni-socialnich-podniku-2020](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/ke-stazeni/pruzkumy-a-setreni/3976-dotaznikove-setreni-socialnich-podniku-2020)

MPSV, 2022. Vyhodnocení dotazníkového šetření sociálních podniků v ČR 2022. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-12-13]. Dostupné z: [https://ceske-socialni-](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/publikace/4867-vyhodnoceni-dotaznikoveho-setreni-socialnich-podniku-v-cr-2022)

[podnikani.cz/socialni-podnikani/publikace/4867-vyhodnoceni-dotaznikoveho-setreni-socialnich-podniku-v-cr-2022](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/publikace/4867-vyhodnoceni-dotaznikoveho-setreni-socialnich-podniku-v-cr-2022)

MPSV, 2023a. Adresář sociálních podniků. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://ceske-socialni-podnikani.cz/adresar-socialnich-podniku>

MPSV, 2023b. Sociální podnikání: principy a definice. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-10-30]. Dostupné z: [https://ceske-socialni-](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice)

[podnikani/principy-a-definice](https://ceske-socialni-podnikani.cz/socialni-podnikani/principy-a-definice)

MPSV, 2023c. OP Praha - pól růstu ČR. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-11-24].

Dostupné z: <https://1url.cz/luTlx>

MPSV, 2023d. Moravskoslezský kraj – podpora sociálního podnikání. In: České sociální podnikání [online]. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: [https://ceske-socialni-](https://ceske-socialni-podnikani.cz/financovani/proqramy-kraju/3019-moravskoslezsky-kraj-podpora-socialniho-podnikani)

[podnikani.cz/financovani/proqramy-kraju/3019-moravskoslezsky-kraj-podpora-socialniho-podnikani](https://ceske-socialni-podnikani.cz/financovani/proqramy-kraju/3019-moravskoslezsky-kraj-podpora-socialniho-podnikani)

MUNI, 2023. Environmentální studia. In: OÚ Fakulta sociálních studií [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: [https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23206-](https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23206-environmentalni-studia?plan=2_23192_23208)

[environmentalni-studia?plan=2_23192_23208](https://www.muni.cz/bakalarske-a-magisterske-obory/23206-environmentalni-studia?plan=2_23192_23208)

NAUŠ, Miroslav, 2022. Krajský úřad uspořádal úvodní setkání k tématu Sociální podnikání v Ústeckém kraji. In: IÚstecko [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z:

<https://www.iustecko.cz/krajsky-urad-usporadal-uvodni-setkani-k-tematu-socialni-podnikani-v-usteckem-kraji>

NOVÁK, Anna, 2023. V Česku otevřely první čtyři SPointy, kontaktní místa pro zájemce o sociální podnikání. In: Svět neziskovek [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z:

<https://svetneziskovek.cz/aktualne-z-nezisku/v-cesku-otevrelly-prvni-ctyri-spointy-kontaktmi-mista-pro-zajemce-o-socialni-podnikani>

Olomoucký kraj, 2022. 1. veletrh sociálního podnikání v Olomouckém kraji. In: Facebook [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z:

<https://web.facebook.com/olomouckykr/photos/a.228637823816223/589559908378670/?type=3&rdc=1&rdr>

OP PPR, 2023. Výzvy: OP Praha - pól růstu ČR. In: Peníze pro Prahu [online]. [cit. 2023-11-24].

Dostupné z: <https://www.penizeproprahu.cz/vyzvy/?sc=7>

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA, 2023. Komora sociálních podniků. In: OÚ Fakulta sociálních studií [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://fss.osu.cz/studijniobory/?specializaceid=3657>

Parádní kraj, 2023. Podpora Pardubického kraje. In: Parádní kraj [online]. [cit. 2023-12-04].

Dostupné z: <https://paradnikraj.cz/podnikam/socialni-podnikani/>

Platforma NNO, 2023. Sociální podnikání. In: Platforma rozvoje NNO [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <http://platformanno.weebly.com/sociaacutelniacuteniacute-podnikaacuteniacute.html>

PLOCEK, Petr, 2016. Sociální podniky mohou u UniCredit Bank získat finanční granty i odborné poradenství. In: Svět neziskovek [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z:

<https://svetneziskovek.cz/fundraising/socialni-podniky-mohou-u-unicredit-bank-ziskat-financni-granty-i-odborne-poradenstvi>

Poptavky.cz [online], 2023. [cit. 2023-12-11]. Dostupné z: <https://www.poptavky.cz/>

SINEC: KLASTR SOCIÁLNÍCH INOVACÍ A PODNIKŮ, 2023. [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://www.klastr-socialnich-podniku.cz/>

SOVZ, 2023. Podpora účasti sociálních podniků ve veřejných zakázkách. In: SOVZ [online]. [cit. 2023-12-08]. Dostupné z: <https://www.sovz.cz/temata/podpora-socialnich-podniku-v-zadavani-verejnych-zakazek/>

Sociální akademie, 2023. Sociální akademie [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://akademie-socialni.cz/cze/>

Středočeský kraj, 2015. WORKSHOPY SOCIÁLNÍ EKONOMIKY A PODNIKÁNÍ [online]. [cit. 2023-10-27]. Dostupné z: <https://kr-stredocesky.cz/web/socialni-oblast/socialni-ekonomika-a-podnikani>

TACR, 2023. Veletrh podpory podnikání a inovací pro firmy a podnikatele z Olomouckého kraje. In: TACR [online]. [cit. 2023-12-09]. Dostupné z: <https://www.tacr.cz/kalendar/veletrh-podpory-podnikani-a-inovaci-pro-firmy-a-podnikatele-z-olomouckeho-kraje/>

TESSEA, 2023a. Tematická síť pro sociální ekonomiku [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://www.tessea.cz/cz/>

TESSEA, 2023b. Krizové řízení v sociálních podnicích. In: TESSEA [online]. [cit. 2023-12-04]. Dostupné z: <https://www.tessea.cz/cz/socialnipodnikani/publikace-2/759-krizove-izeni-socialnich-podniku>

ÚK, 2022. Podpora sociálního podnikání v Ústeckém kraji. In: Ústecký kraj [online]. [cit. 2023-12-02]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/podpora-socialniho-podnikani-v-usteckem-kraji/d-1773100>

Úřad vlády ČR, 2017. Zpráva o stavu romské menšiny v České republice za rok 2017. [online]. [cit. 2023-10-23]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/zalezitosti-romske-komunity/dokumenty/Zprava-o-stavu-romske-mensiny-2017.pdf>

WILDMANNOVÁ, Mirka, 2017. Jak podporovat sociální podnikání na krajské úrovni [online]. [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://relik.vse.cz/2017/download/pdf/152-Wildmannova-Mirka-paper.pdf>

Dotaceonline.cz – průběžný zdroj - Dotaceonline.cz - ISSN 1803-201X